

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 23. szám
2010. december 3.

Gabona és Ipari Növények
XIII. évfolyam 23. szám
2010. 47. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:
Dr. Stummer Ildikó

Készítette:
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Pájtli Péter
pajtli.peter@aki.gov.hu
Németh Noémi
nemeth.noemi@aki.gov.hu

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (06 1) 476-6093
Fax: (06 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	12
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	12
Külpiaci információk.....	13
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	18
Az olajos magvak és termékeinek	20
jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
CUKORPIACI JELENTÉS.....	25

GABONAPIACI JELENTÉS

- Az Európai Unió várhatóan 5,5 millió tonna kukoricát importál a 2010/2011. gazdasági évben.
- A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) számottevően emelkedett a búza jegyzése a 46-47. héten, amit elsősorban az ausztrál búzatermessel kapcsolatos aggodalmak (esőzés hatására csökkenő minőség és mennyiség) okoztak (5. ábra).
- Magyarországon a takarmánykukorica termelői ára novemberben az októberi szinten maradt, az étkezési búzáé ellenben már megközelítette az 55 ezer Ft/tonna szintet.
- A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára 3-6%-kal emelkedett novemberben.
- Az MgSzH adatai szerint november 29-ig a takarmánykukorica 91%-át takarították be, így összesen már 6,8 millió tonna termés került le a szántóföldekről.

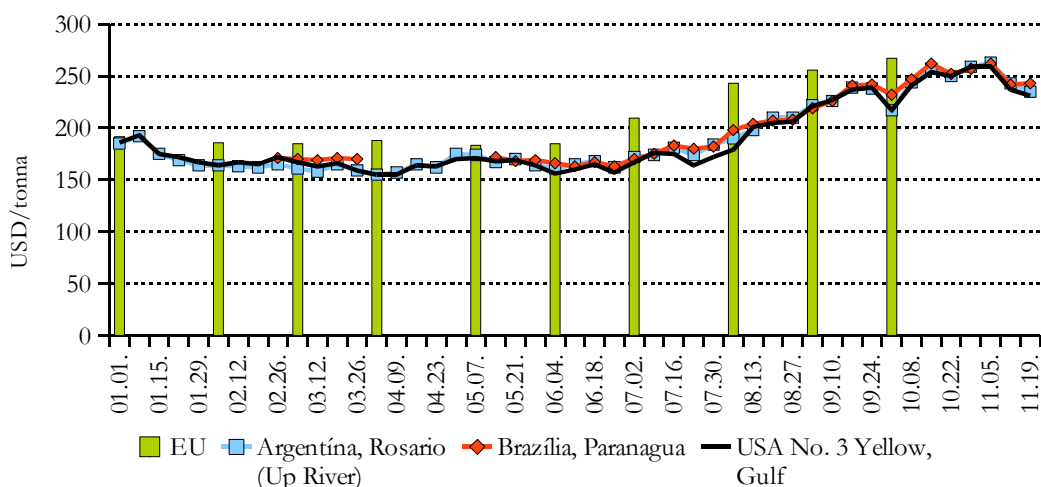
Az Európai Unió kukoricakereskedelme

Az Európai Unió nettó kukoricaimportőr. A kukorica behozatala a közösségi termés függvényében évről évre változik, ugyanígy a főbb beszállítók. Az EUROSTAT adatai szerint az EU-27 2008-ban 9,7 millió tonna, 2009-ben a kedvezőbb közösségi kibocsátás hatására 2,8 millió tonna tengerit importált. Az idén augusztusig nem egészen 1,5 millió tonna termés behozatalára került sor (előző év azonos időszakában 1,7 millió tonna volt). A betakarítás még javában zajlik, a várható uniós termés az előző évitől kissé elmarad a Nemzetközi Gabonatanács (IGC) novemberi prognózisa szerint. A gyengébb termés miatt az import bővülésére számítanak, 5,5 millió tonnára becsülik a folyó gazdasági évben. Az EU 2008-ban Brazíliából és Argentínából szerezte be a szükséges import 81%-át, mellettük Ukrajna volt még fontos partner. Egy évvel később a behozatal 41%-a Szerbiából származott, 22%-a Ukrajnából, 12%-a Horvátországból, és csupán 20% érkezett a két legfontosabb dél-amerikai exportőrtől. Az idén újra a déli féltekéé a főszerep, augusztusig a behozatalból Argentína és Brazília 41%-kal részesedett, Szerbia 27%-kal és Ukrajna 22%-kal. A legnagyobb importőr tagállamok Spanyolország és Portugália, ezen országok elsődleges beszállítója Brazília volt a folyó gazdasági év első hónapjaiban.

A fekete-tengeri régió országaiban jelentősen csökkent az idei gabonatermés. Oroszországban az előző évi közel 100 millió tonnával szemben 2010-ben alig 60 millió tonna gabonát takarítottak be. Az orosz kormány a belső ellátás biztosítása és a belpiaci áremelkedés megfékezése érdekében exporttilalmat rendelt el augusztus 15-től a búzára, az árpára, a rozsra, a kukoricára és a lisztre. A tilalom feloldásának ideje még bizonytalan, a következő évi termés ismerete előtt nem várható. Október közepén az ukrán kormány 2,7 millió tonnában maximálta az ország gabonakivitelét december 31-ig (2 millió tonna kukorica, 500 ezer tonna búza és 200 ezer tonna árpa). A

gabonakereskedelem szempontjából meghatározó régió terméskiesése, valamint az orosz és ukrán intézkedések új rekordokba emelték a gabonafélék jegyzéseit a világ árutőzsdén az ősz folyamán. Ezzel együtt a legfontosabb kukoricaexportőrök (USA, Argentína, Brazília) kikötőiben a kukorica ára is erőteljesen nőtt, ami közvetlenül hatott az uniós terményárakra.

A kukorica kikötői (FOB) és uniós ára 2010-ben

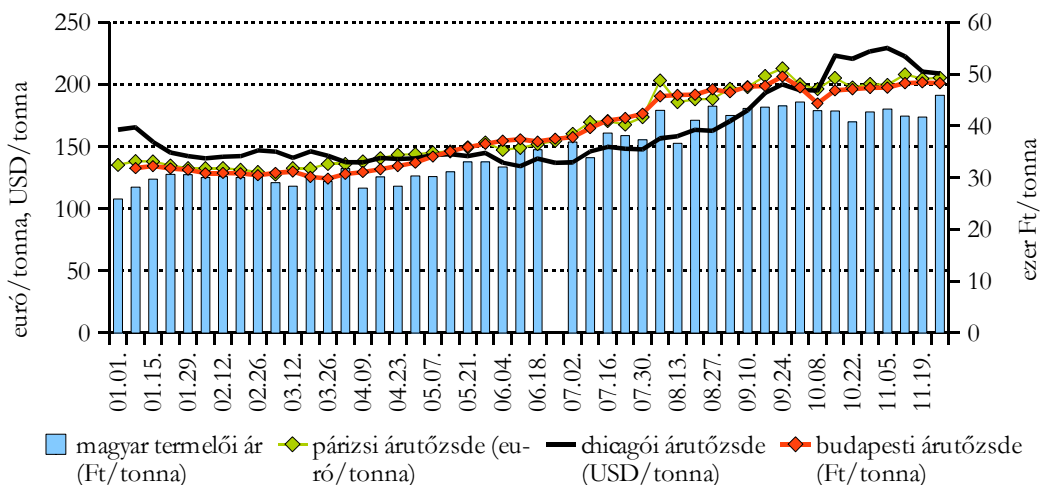

Forrás: EU Bizottság, IGC

Hazai helyzetkép

A világpiaci hatások begyűrűztek a hazai piacra is. A **takarmánykukorica** tőzsdei jegyzése és termelői ára egyaránt rég nem látott magasságokba emelkedett 2010 második félévében. Ehhez hozzájárult még az is, hogy a csapadékos időjárás hetekig hátráltatta a kukorica betakarítását Magyarországon. A folyamatos kereslet és a szűkülő kínálat magasan tartotta a termény árát (2. ábra). A betakarítást követően még kisebb árcsökkenés valószínűsíthető, és a következő év első felében sem várható az ár jelentősebb esése. Az **étkezési búza termelői ára** novemberben már megközelítette az 55 ezer Ft/tonna szintet (1. ábra). A növekvő búzaár a gabonaalapú termékek feldolgozói értékesítési árát 3-6%-kal tovább emelte novemberben. A finomlisztet az előző évinél 47%-kal, a réteslisztet 39%-kal, a fehér kenyérlisztet 50%-kal és a búzadarát 35%-kal magasabb áron értékesítették.

A kukorica front havi jegyzése a különböző árutőzsdéken, valamint a magyarországi termelői ár 2010-ben

Forrás: CME/CBOT, MATIF, BÉT, AKI PÁIR

Az MgSzH november 29-i jelentése szerint a termőterület **91%-áról takarították be a takarmánykukoricát**. A hektáronkénti hozam 6,7 tonna körül alakult, így összesen már 6,8 millió tonna termés került le a szántóföldről. A legtöbb megyében 90% körüli, vagy afeletti a betakarított terület aránya. Veszprém és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben nagyobb a lemaradás. Az őszi búza és az őszi árpa vetése 93%-os készültségi állapotban van. Az őszi végi esőzések következtében főleg az Alföldön jelent újra problémát a belvíz, az átázott talaj, ami nemcsak az őszi vetéseket és a már elvetett állományok állapotát, hanem a még kint maradt kukorica betakarítását is veszélyezteti.

A **Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában** két új terménnyel bővült a paletta: 2010. november 22-től malmi búzával és a régi (kódja TBUZ) mellett egy új típusú takarmánybúzával (kódja TABU) is lehet kereskedni. (A termékekre vonatkozó specifikációk megtalálhatóak a BÉT honlapján. A két új termék az eurobúzával és a régi típusú takarmánybúzával váltja fel a jövőben, és a nyitott kötéstállományok lezárásáig párhuzamosan vannak jelen a szekcióban.) A malmi búzával 50 – 63 ezer Ft/tonna, az új típusú takarmánybúzával (TABU) 43 – 55 ezer Ft/tonna között jegyezték az első napokban. További újdonság volt az árupiaci szekcióban, hogy november 30-án kifutott a takarmányárpa decemberi jegyzése, a távolabbi határidőkre pedig egyelőre nem szerződtek.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (47. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 46. hét	2010. 47. hét	2010. 47. hét / 2010. 46. hét [%]
Étkezési	tonna	612	-	187	6 015	2 195	36,49
búza	Ft/tonna	57 827	-	54 793	56 146	56 702	100,99
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	139	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	44 585	-
Takarmány-	tonna	21 424	7 255	3 931	92 369	32 611	35,30
kukorica	Ft/tonna	46 189	44 553	46 615	41 700	45 876	110,02
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

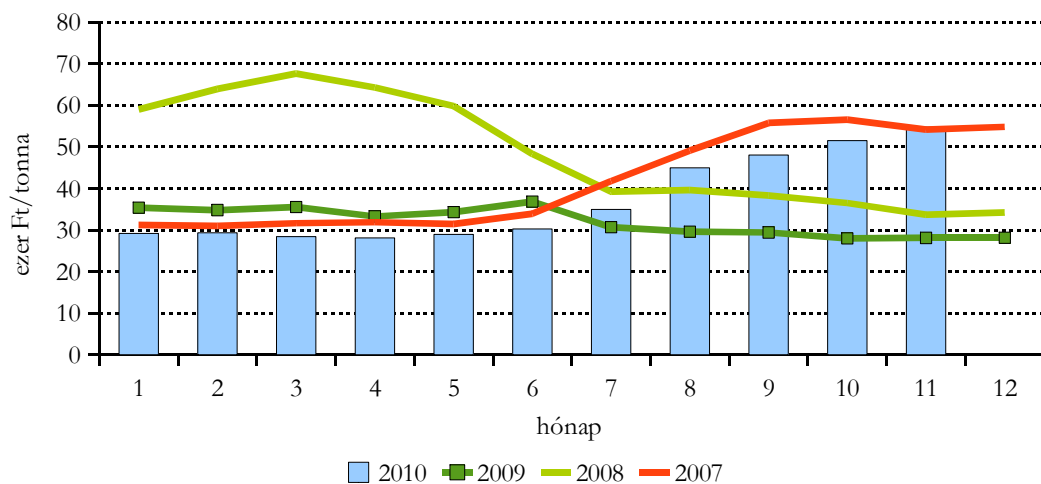
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 47. hét	2010. 46. hét	2010. 47. hét	2010. 47. hét / 2009. 47. hét [%]	2010. 47. hét / 2010. 46. hét [%]
Étkezési	tonna	9 601	6 015	2 195	22,86	36,49
búza	Ft/tonna	27 898	56 146	56 702	203,24	100,99
Takarmány-	tonna	2 700	-	139	5,16	-
búza	Ft/tonna	24 416	-	44 585	182,61	-
Takarmány-	tonna	36 748	92 369	32 611	88,74	35,30
kukorica	Ft/tonna	26 347	41 700	45 876	174,13	110,02
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

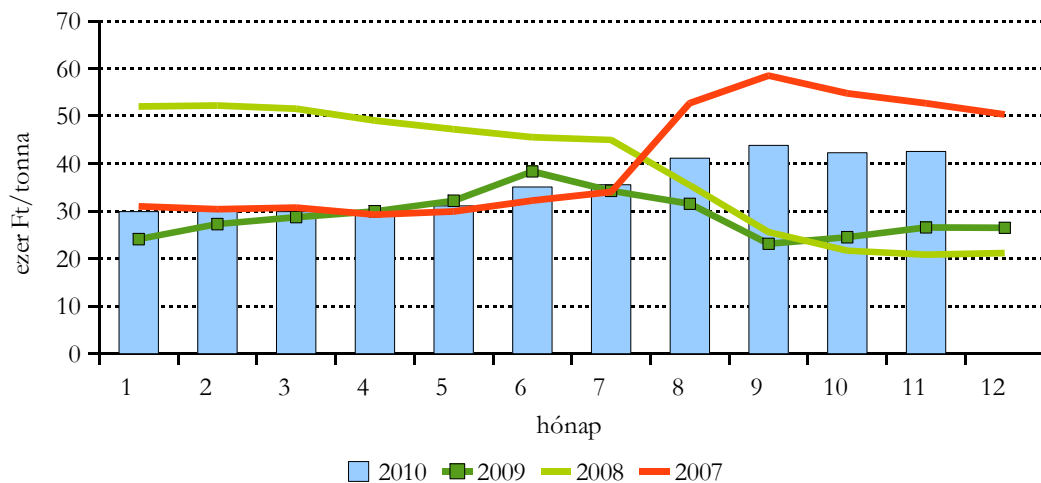
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

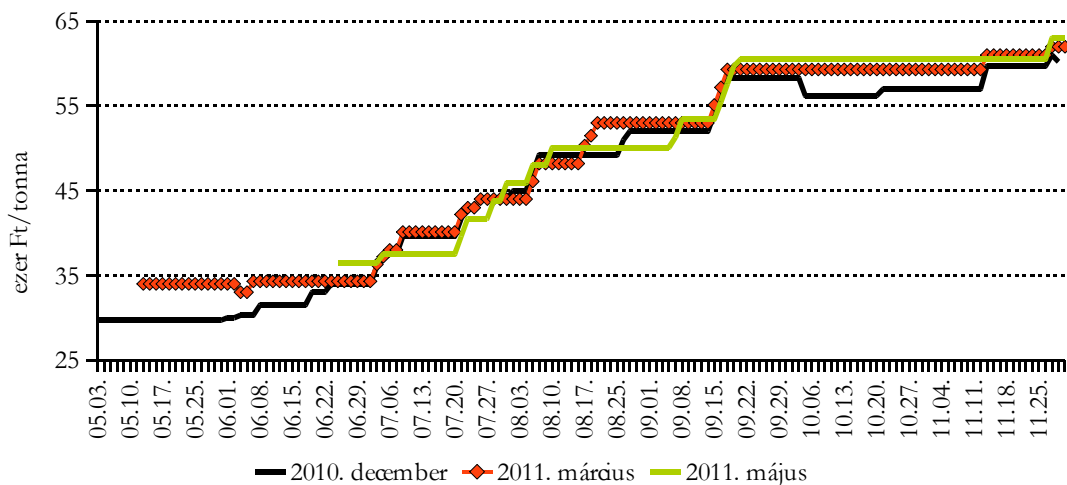

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

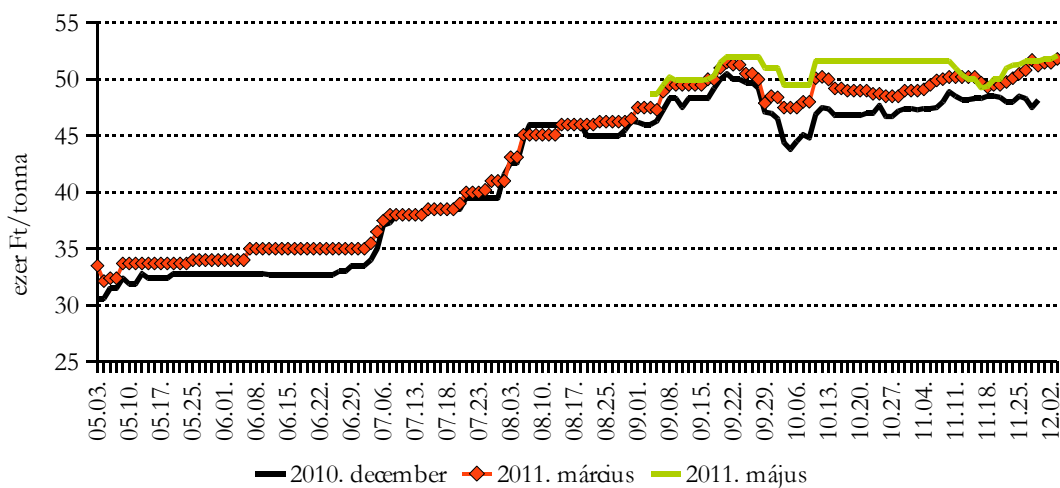
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

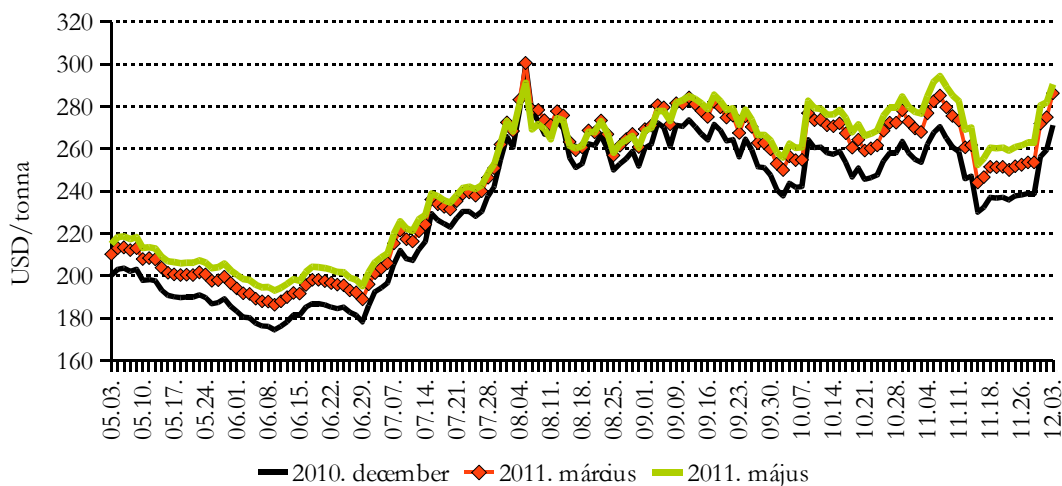
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

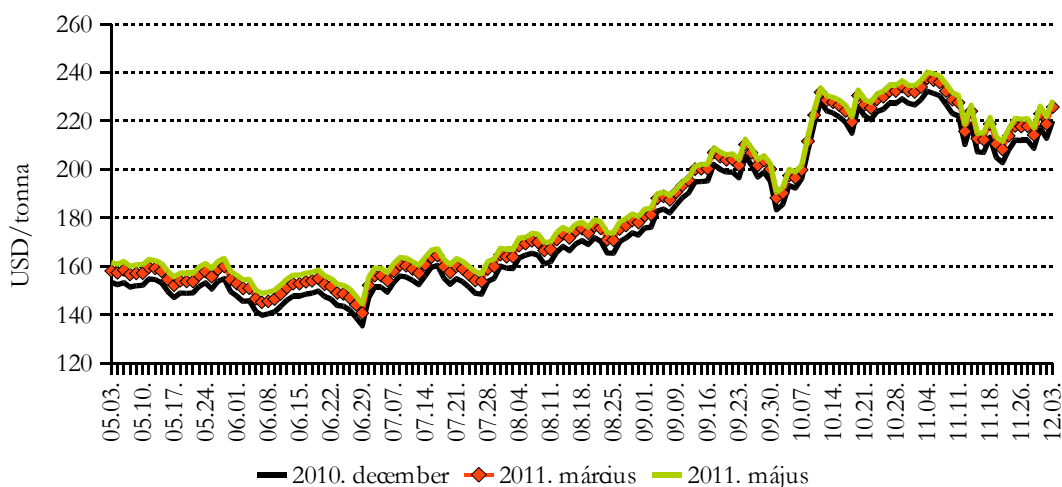
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

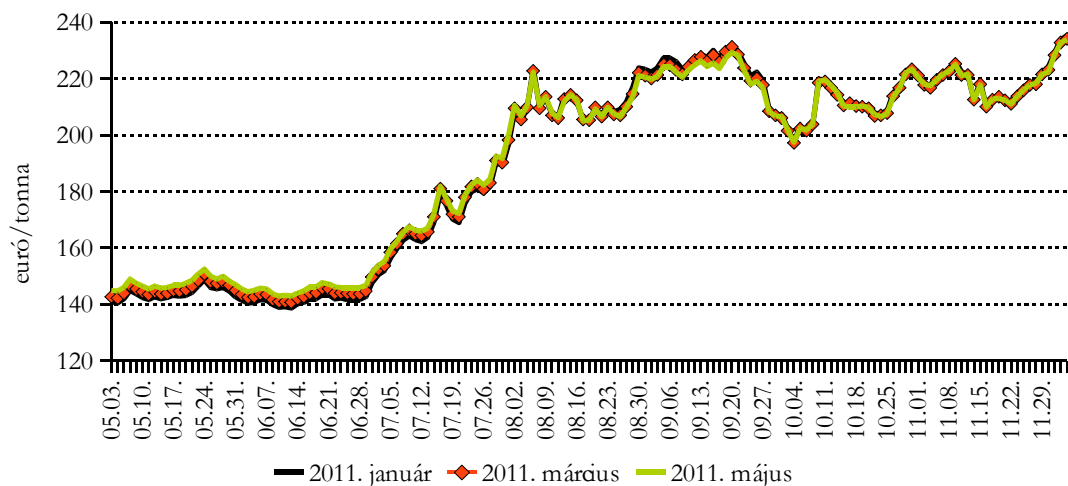
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

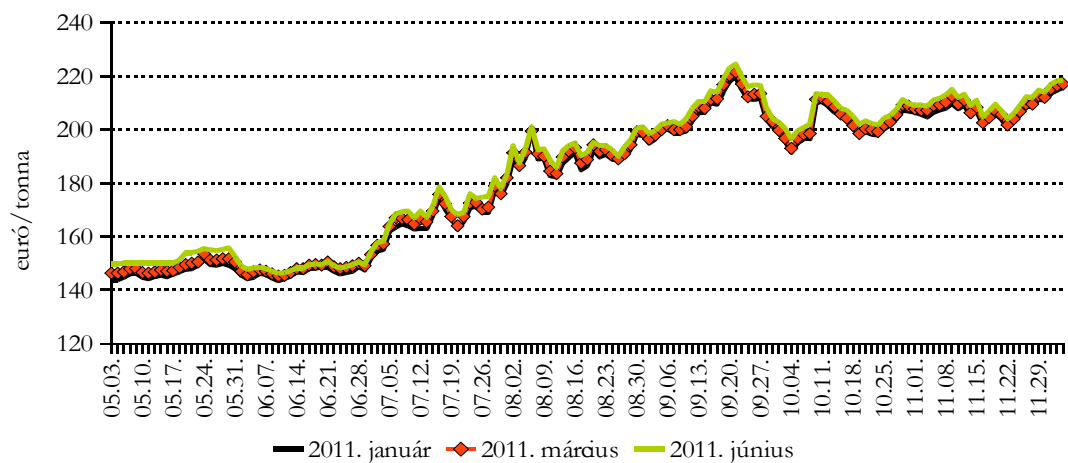
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

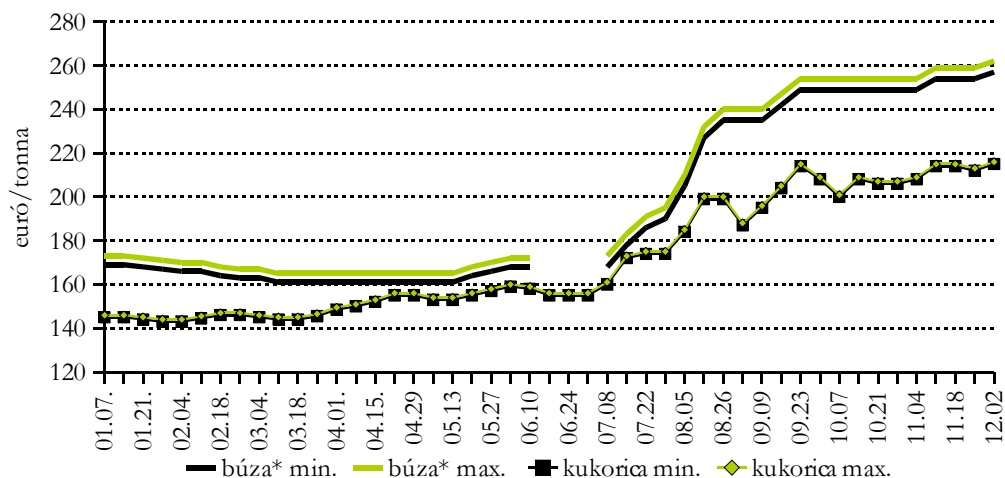
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

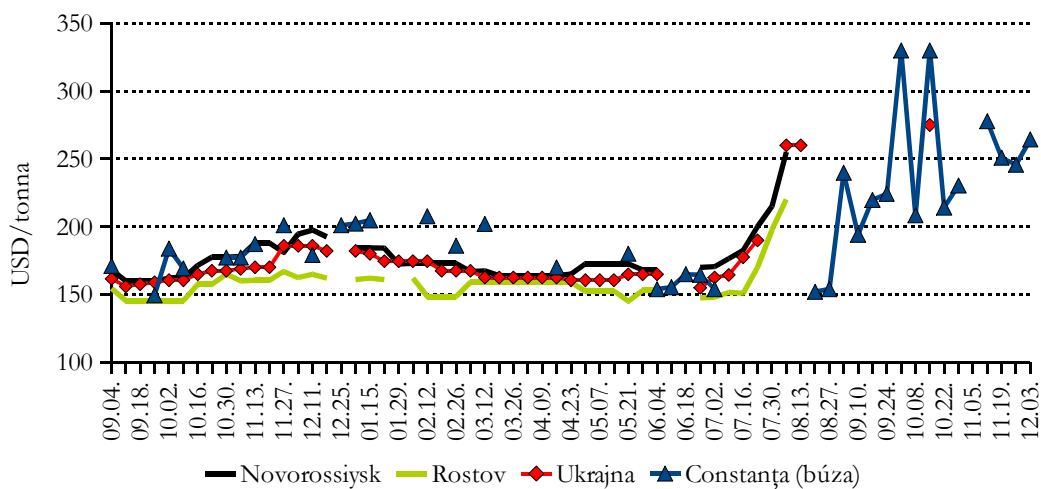

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (78/79 kg/hl, fehérje 13%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

10. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 47. hét	2010. 46. hét	2010. 47. hét	2010. 47. hét / 2009. 47. hét [%]	2010. 47. hét / 2010. 46. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1787,93	637,73	992,96	55,54	155,7
ömlesztett	Ft/kg	56,17	85,02	83,66	148,94	98,4
Finomliszt BL 55	tonna	2050,37	903,16	1565,96	76,37	173,39
zsákos	Ft/kg	57,4	86,43	84,75	147,66	98,06
Finomliszt BL 55	tonna	1208,19	817,02	1126,46	93,24	137,88
zacskós	Ft/kg	62,94	90,63	88,65	140,85	97,81
Rétesliszt BFF 55	tonna	60,65	32,06	16,28	26,84	50,78
ömlesztett	Ft/kg	65,77	92,86	89,77	136,48	96,67
Rétesliszt BFF 55	tonna	30,1	12,4	43,1	143,19	347,58
zsákos	Ft/kg	63,6	98,91	88,04	138,42	89,01
Rétesliszt BFF 55	tonna	65,63	68,73	54,51	83,05	79,3
zacskós	Ft/kg	74,36	96,87	97,21	130,72	100,35
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1059,95	316,66	707,67	66,76	223,48
ömlesztett	Ft/kg	52,26	80,32	80,62	154,26	100,37
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1032,95	384,85	472,88	45,78	122,87
zsákos	Ft/kg	55,73	85,33	85,2	152,88	99,85
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	582,14	102,46	268,18	46,07	261,74
ömlesztett	Ft/kg	58,15	86,5	87,75	150,9	101,46
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	93,55	48,88	64,28	68,71	131,51
zsákos	Ft/kg	64,69	94,16	94,04	145,37	99,87
Étkezési búzadara AD	tonna	64,03	32,27	45,31	70,76	140,41
zacskós	Ft/kg	75,62	103,63	104,16	137,75	100,51

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	Ft/kg		
	2009. november	2010. október	2010. november
Finomliszt BL 55	160	154	151
Fehér kenyér	216	247	236
Félbarna kenyér	210	244	241
Étkezési búzadara AD	178	185	193

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. november 26.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. január	218,25	61 082	2010. december	238,17	50 306	2010. december	264,80	55 931
2011. március	218,00	61 012	2011. március	252,50	53 333	2011. március	270,68	57 173
2011. május	218,25	61 082	2011. május	261,59	55 253	2011. május	273,99	57 872
2011. augusztus	199,00	55 694	2011. július	266,18	56 223	2011. július	276,38	58 377
2011. november	197,00	55 134	2011. szeptember	272,61	57 581	2011. szeptember	279,13	58 958
2012. január	198,50	55 554	2011. december	280,79	59 308	2011. december	284,28	60 046

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. december	269,67	56 960	2011. január	177,00	58 633
2011. március	275,92	58 280	2011. március	179,35	59 411
2011. május	279,22	58 977	2011. május	182,00	60 289
2011. július	280,97	59 346	2011. július	183,75	60 869
2011. szeptember	282,71	59 714	2011. november	150,00	49 689
2011. december	286,39	60 491	2012. január	151,30	50 120

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CBOT, Chicago	
	euró/tonna	Ft/tonna		USD/tonna	Ft/tonna
2011. január	208,50	58 353	2010. december	211,91	44 760
2011. március	209,50	58 633	2011. március	217,72	45 987
2011. június	212,00	59 332	2011. május	220,77	46 631
2011. augusztus	214,25	59 962	2011. július	222,15	46 923
2011. november	187,25	52 406	2011. szeptember	209,05	44 156
2012. január	190,00	53 175	2011. december	199,61	42 162

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2011. február	425,00	118 945
2011. május	425,00	118 945
2011. augusztus	409,00	114 467
2011. november	412,50	115 446
2012. február	415,00	116 146
2012. május	415,75	116 356

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 47. hét		2010. 47. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	-	-	213	58 924	január
La Pallice	-	-	213	58 924	február
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	129	34 558	218	60 308	november
Würzburg	110	29 650	205	56 711	november
Köln	125	33 616	218	60 169	november
Drezda	108	29 044	203	56 158	november
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	-	-	220	60 861	november
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	250	69 160	november
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	-	-	-
Bordeaux/Bayonne	132	35 579	200	55 328	december
La Pallice	-	-	196	54 221	február
Németország					
Hamburg	140	37 650	215	59 478	november
Hollandia					
Rotterdam*	-	-	209	57 818	november

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

		2010. 47. hét	
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	196	54 203	január
Franciaország			
Rouen	184	50 764	január
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	190	52 562	november
Hannover	182	50 349	november
Drezda	173	47 859	november
München	180	49 796	november
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	196	54 222	november
Spanyolország			
Tarragona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	197	54 499	november
Hollandia			
Rotterdam*	207	57 265	november
Belgium			
Brüsszel	208	57 542	november

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 11. 19.	2010. 11. 26.	Szállítási	
	USD/tonna	Ft/tonna	hónap	Kikötő
BÚZA				
keménybúza				
(1) Kanada CWRS 13,5%	366,13	73 328,52	december	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	283,40	56 759,35	december	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	december	FOB Rouen
lágybúza				
(7) US No. 2 SRW	279,80	56 038,34	december	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	-	FOB Black Sea
DURUMBÚZA				
(9) Kanada CWAD 1	347,90	69 677,41	november	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	338,70	67 834,84	november	FOB St. Lawrence
KUKORICA				
(11) US No. 3 YC	234,90	47 045,77	december	FOB US Gulf
Argentína	252,30	50 530,64	december	FOB Up River
ÁRPA				
(12) EU, Francia. takarmány	-	-	december	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia. takarmányárpa: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

- Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Rekord szinten a növényi olajok ára**
- **Növekvő canola termelés várható Kanadában a következő években**
- **A BÉT-en novemberben a napraforgómag jegyzésének csúcsát a 130 ezer Ft/tonna jelentette**

Világpiaci kitekintés

A terménypiacokon novemberben tovább folytatódott a szélsőséges ármozgás. A napon belüli volatilitás is nagyon magas volt az árutőzsdéken, napi 10-15%-os árváltozás is előfordult az olajnövény, gabona, cukor, rizs és gyapot jegyzésekben. A befektetők iránykeresését nehezítette Írország csődközeli helyzete, az eurozóna válsága és a kedvezőtlen időjárás (pl. Dél-Amerikában aszályt okozhat a La Nina jelenség) több mezőgazdaságilag fontos térségben. A fundamentumok továbbra is a magas árak fennmaradását ígértek a terménypiacon, mert a termés és a jövő évi terméskilátások nem biztosítanak elegendő fedezetet a növekvő kereslet kielégítéséhez, továbbá a raktárkészletek is alacsony szintre kerülhetnek a fokozott piaci igény miatt. A raktárkészletek körüli aggodalmak az olajnövények és származékaik esetében fokozottan érvényesek, mert a napraforgómag és a repcemag igazi hiánycikké váltak az elmúlt hónapokban. A jövő évi termelési kilátások még bizonytalanok, mert a gazdák jelentős része még nem tudja mit vessen jövőre. A magas árak csábítóak, de így is nehéz a választás. Egy biztos, a jelenlegi helyzet továbbra is kedvez a spekulánsoknak. A magas volatilitás és az egyre gyakoribb árkorrekció a jegyzések felső határának közeledtére is utalhatnak, mert a fizikai piacon a felhasználók pénztárcája véges.

Az ünnepek és az új év közeledtével várhatóan ismét nyomás alá kerülnek a terményárak, mert az év végére sokan zárhatják a pozícióikat, hogy realizálják az idei év árfolyamnyereségét. Az ezt követő pozíciók irányát a következő terméskilátások és befektetői hangulat határozzák meg. A déli féltekén a termelők egyre nagyobb mennyiségben kötik le várható termésük egy részét, de egyes térségekben a „csúcsárak” ellenére továbbra is kívánnak a még magasabb árak reményében.

A növényi olajok áremelkedése kiemelkedő volt novemberben a rotterdami kikötőkben. A szűkös kínálat miatt a napraforgóolaj ára 1500 USD/tonna közelében volt, ezzel két éves csúcsra ért, és 200 USD/tonna árprémiumot jelent a repceolaj 1290 USD/tonna árával szemben. A pálmaolaj 1160 USD/tonna közelébe került november 15-re. A növényi olajok magas ára tovább ösztönzi a termelést és a fokozza a keresletet az olajnövények iránt, igaz az input oldalon is magas szinten vannak az árak. A felhasználói kereslet további emelkedése várható az olajnövények esetében, főként a feltörekvő országokban a jövedelem növekedése és a változó táplálkozási szokások miatt. Az élelmiszeripar mellett az energiaiparban is nő a felhasználás. A feszültség egyre nő a két fő növényi olaj felhasználó szektor között, felvetve a kérdést a kormányok melyik iparág

mellé állnak majd. Az árak csökkenését okozhatja, ha az országok lazítanak a jelenlegi megújuló energia bekeverési irányelveiken, és az árak emelkedését hozhatja egy a termelést támogató fiskális döntés (pl. adókedvezmény, ártámogatás a biodízelre).

A Kanadai Agrár és Élelmiszer Hivatal szerint jövőre a kanadai canolatermés elérheti a 12,5 millió tonnát, ami 20%-kal magasabb, mint a korábbi évek termése. A várakozások szerint 2015-re a 15 millió tonnát is elérheti a termelés. A magas ár és a biztos kereslet vonzóvá teszik a gazdáknak a canola termelését. A feldolgozás 15%-os (5,5 millió tonnára) és az export 10%-os (főként Kínába és az USA-ba) növekedését várják 2010/2011-re.

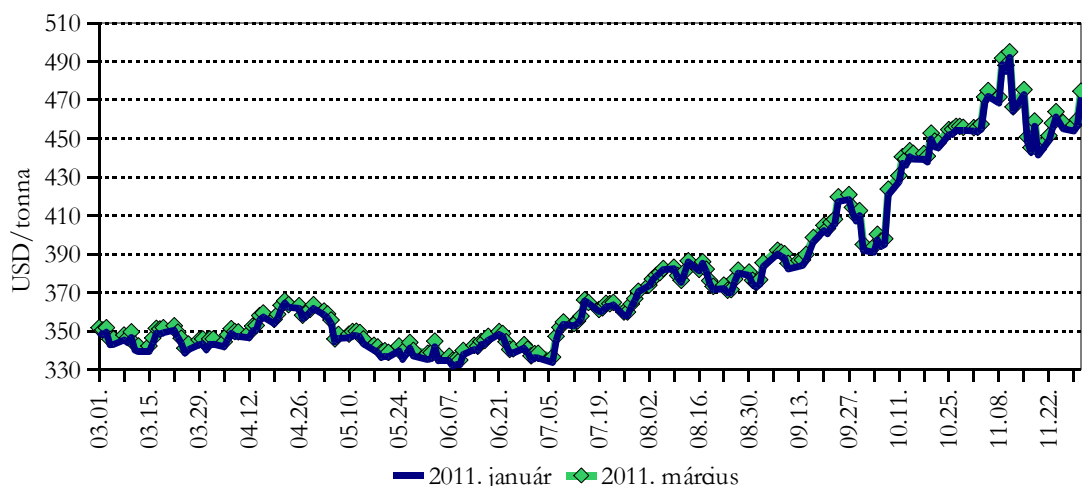
Hazai körkép

A BÉT-en a napraforgómag jegyzése stabilizálódott 128-130 ezer Ft/tonna környékén. November közepe óta nem volt jelentősebb elmozdulás, ezzel is jelezve, hogy a tőzsdén lassan beárazódik az idei termés nagysága. A következő időszakban inkább a felhasználás mértéke és a készletek csökkenése lehet hatással az árakra. A jövő évi területnagyság még képlékeny, de az ezzel kapcsolatban megjelenő hírek is hatással lehetnek a piacra. A repcemag jegyzése ellenben tovább emelkedve 110-115 ezer Ft/tonna közelébe került, ezzel is jelezve az áruhiányt a piacon és a nemzetközi tendenciákat.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

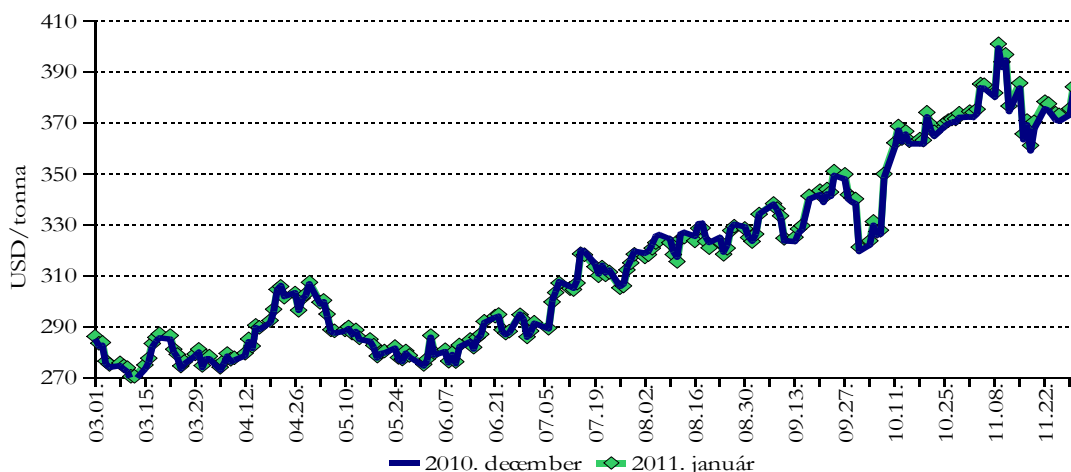

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

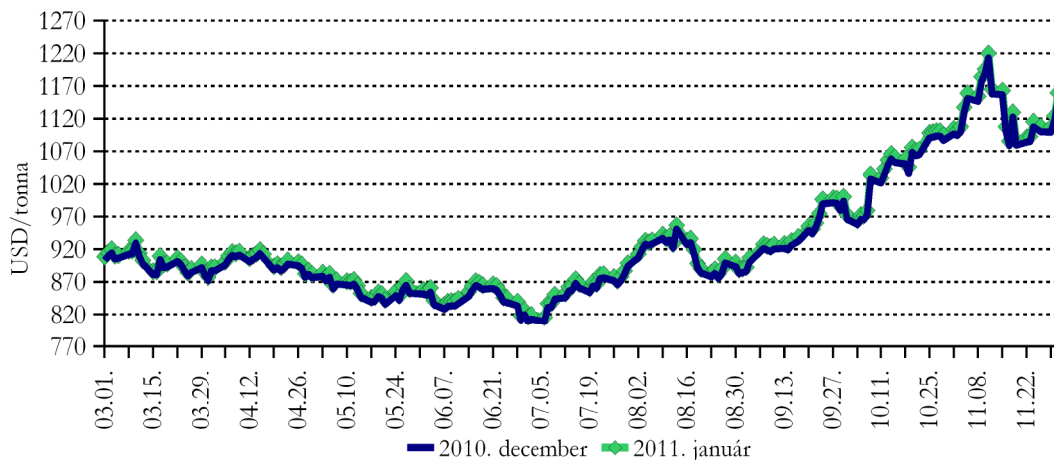
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

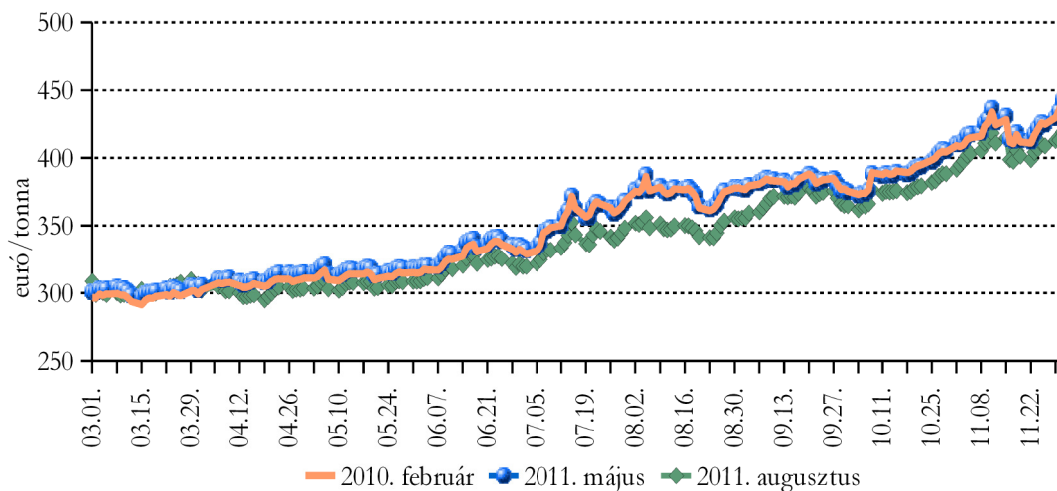
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

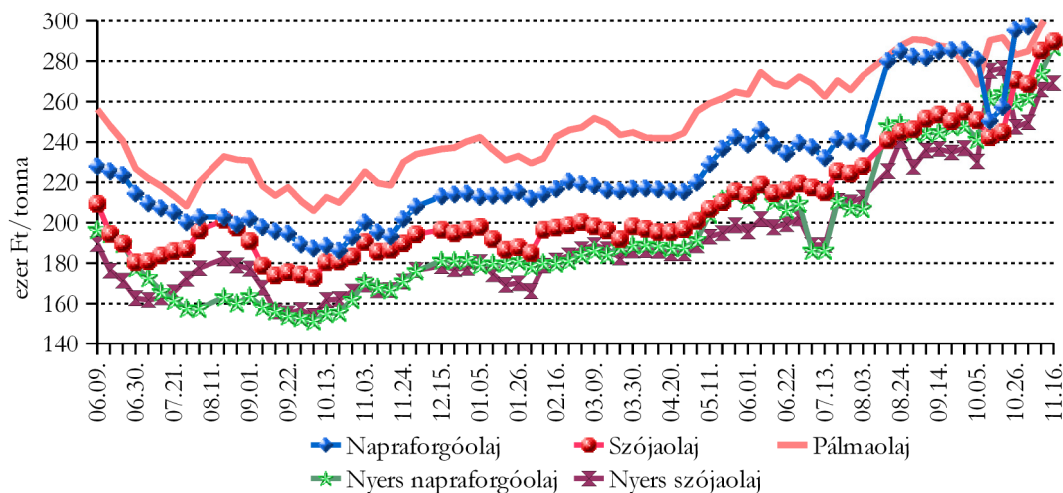
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

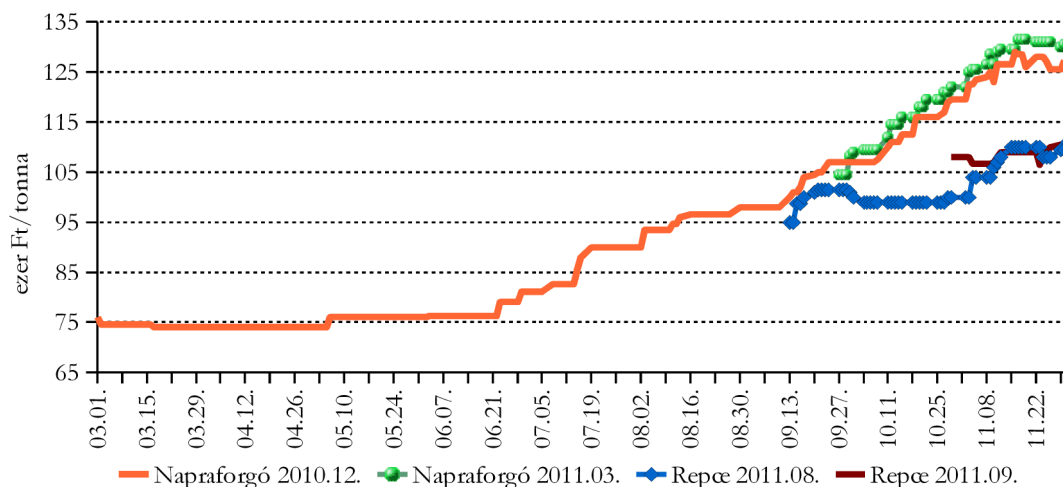
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti
Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2009. november	2010. október	2010. november	2010. november/ 2009. november[%]	2010. november/ 2010. október [%]
Ipari napraforgómag	tonna	217 276	281 312	115 831	53,31	41,18
	Ft/tonna	56 682	89 478	101 825	179,64	113,80
Repce	tonna	26 812	18 165	12 669	47,25	69,75
	Ft/tonna	67 184	93 925	98 455	146,54	104,82
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	31	18	-	56,80
	Ft/tonna	-	268 422	249 100	-	92,80
Napraforgódara	tonna	12 966	14 620	35 402	273,03	242,14
	Ft/tonna	27 104	42 860	44 917	165,72	104,80
Nyers repceolaj	tonna	5 537	4 060	3 828	69,13	94,29
	Ft/tonna	167 864	222 229	234 180	139,51	105,38
Repcedara	tonna	7 370	8 310	6 790	92,12	81,70
	Ft/tonna	30 133	37 977	39 815	132,13	104,84

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-11-16	-	-	287 139	-	-
	2010-11-23	-	-	-	-	-
	2010-11-30	-	-	-	-	-
Repceolaj	2010-11-16	253 693	290 598	-	-	235 702
	2010-11-23	244 715	288 183	-	-	-
	2010-11-30	269 950	298 767	-	-	-
Szójaolaj	2010-11-16	231 739	-	269 149	223 944	-
	2010-11-23	227 956	-	-	219 096	-
	2010-11-30	248 511	-	-	244 277	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

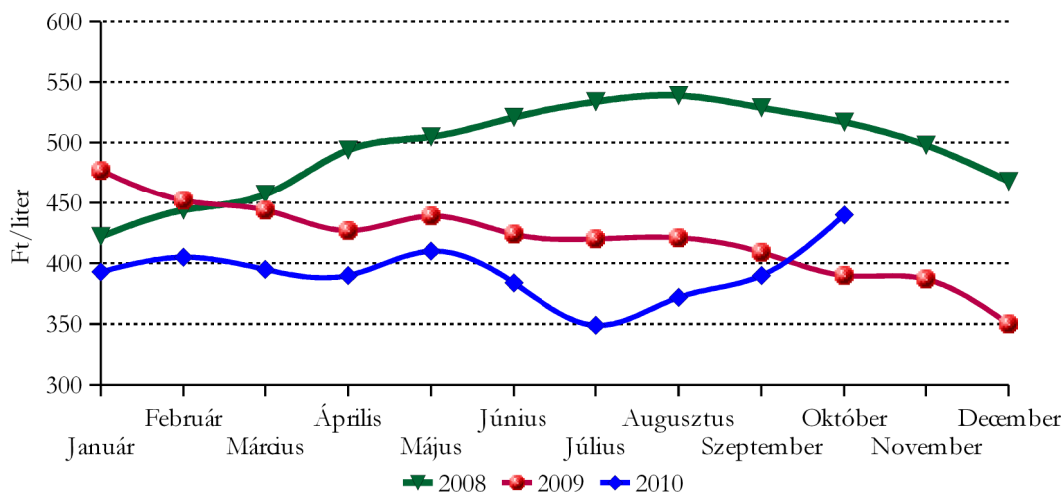
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-11-16	-	-	117 623	104 565
	2010-11-23	-	-	122 135	104 859
	2010-11-30	-	-	126 620	-
Napraforgódara**	2010-11-16	-	-	56 044	-
	2010-11-23	-	-	52 928	44 217
	2010-11-30	-	-	56 044	-
Repce	2010-11-16	113 995	-	113 472	100 918
	2010-11-23	114 449	-	113 901	111 311
	2010-11-30	123 917	-	119 507	-
Repcedara**	2010-11-16	-	-	56 044	41 038
	2010-11-23	-	-	54 206	-
	2010-11-30	-	-	56 197	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

CUKORPIACI JELENTÉS

- **Kína cukorfogyasztása már 2014-ben meghaladhatja az EU-ét.**
- **A kedvezőtlen ír és kínai hírek hatására november második hetétől zuhantak a globális cukorárak, a helyzet megoldódását követően a hónap végétől ismét emelkedtek.**
- **Az EU-ban a cukor termelése várhatóan 7%-kal esik vissza, a fogyasztása stagnál a 2010/2011. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva.**
- **Magyarországon a kristálycukor fogyasztói árának 2010 júliusa óta tartó emelkedése folytatódott októberben.**

Világpiaci helyzet

A globális cukorárak közel 30 éves csúcsot értek el november első harmadában. A londoni árutőzsdén a finomított cukor 2010. decemberre szóló jegyzése november 9-én 805 dollár/tonna, a New York-i árutőzsdén a nyerscukor 2011. márciusra szóló jegyzése 730 dollár/tonna volt (1-4. ábra). Elemzők szerint az ár emelkedése fundamentális és makroökonómiai okokra vezethető vissza. Indiában a 2010/2011. gazdasági évben a korábbi várakozásokhoz képest kevesebb lesz az exportálható cukor mennyisége. Ez, valamint a dollár gyengülése eredményezte leginkább az árak növekedését. Az Írországból és Kínából érkező kedvezőtlen hírek azonban megállították a cukor árának további emelkedését. Az ír mentőcsomag híre megnyugtatta a piacot és újra a fundamentális tényezők kerültek előtérbe, ami felhajtotta a cukor árát november végén.

A Nemzetközi Cukorszervezet (ISO), valamint az F.O. Licht elemzői is lefelé módosították a 2010/2011. gazdasági év globális cukorkibocsátására vonatkozó előrejelzéseket 2010 novemberében. Az ISO előrejelzése szerint 1,29 millió tonna, az F.O. Licht alapján 1,7 millió cukortöbblet várható az előző gazdasági év több mint 7 millió tonnás deficitjéhez képest.

A londoni székhelyű Czarnikow kereskedelmi cég a globális cukorkereslet 50%-os növekedését jelzi 2030-ra. A legnagyobb cukorfelhasználó Ázsia marad, a globális fogyasztásban a jelenlegi 40%-os részaránya 2030-ra vélhetőleg 49%-ra nő. A következő 20 évben India felhasználása a kétszeresére, 50 millió tonnára nőhet. Kína fogyasztása már 2014-ben meghaladhatja az EU-ét. (Az EU fogyasztása jelenleg közel 17 millió tonna.) A két ázsiai ország a globális cukorfogyasztás 32%-át adhatja 2030-ban. Az Unió cukorfogyasztása előreláthatóan stagnál, Afrika globális fogyasztáson belüli 10%-os részaránya 13%-ra emelkedhet a népesség és a GDP növekedése miatt. A termelés növekedése várható Brazíliában, Afrikában, Oroszországban és Ázsiában. Egyes országokban (India, Pakisztán, Dél-Afrikai Köztársaság) kevésbé vízigényes, sós talajhoz alkalmazkodó cukorrépa termesztésére végeznek kísérletet, ez tovább növelheti a kibocsátást a vizsgált időszak végére.

Európai kitekintés

Az EU cukor és izoglükóz kínálata 7,4%-kal csökkenhet a 2010/2011. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva. Az előrejelzés a fogyasztás stagnálása mellett az export visszaesését valószínűsíti (5. ábra). A cukortermelés a 2010/2011. gazdasági évben 7%-kal csökkenhet a 2009/2010. évihez képest (1. táblázat). Az uniós kvóta (13,3 millió tonna) kihasználtsága 98% körül alakulhat a folyó gazdasági évben. A tagországok kvóta feletti cukortermelésével a teljes cukorkibocsátás 16,2 millió tonna lehet. A Bizottság jelentése szerint nem használja ki a cukorkvótáját Görög-, Francia-, Olasz- és Magyarország, valamint Ausztria. (Megjegyezzük, hogy az F.O. Licht szeptemberi jelentése szerint Ausztria túllépte a kvótáját.) A magyar cukorkibocsátás a kaposvári gyár becslése alapján várhatóan a kvóta felett alakul.

Hazai körkép

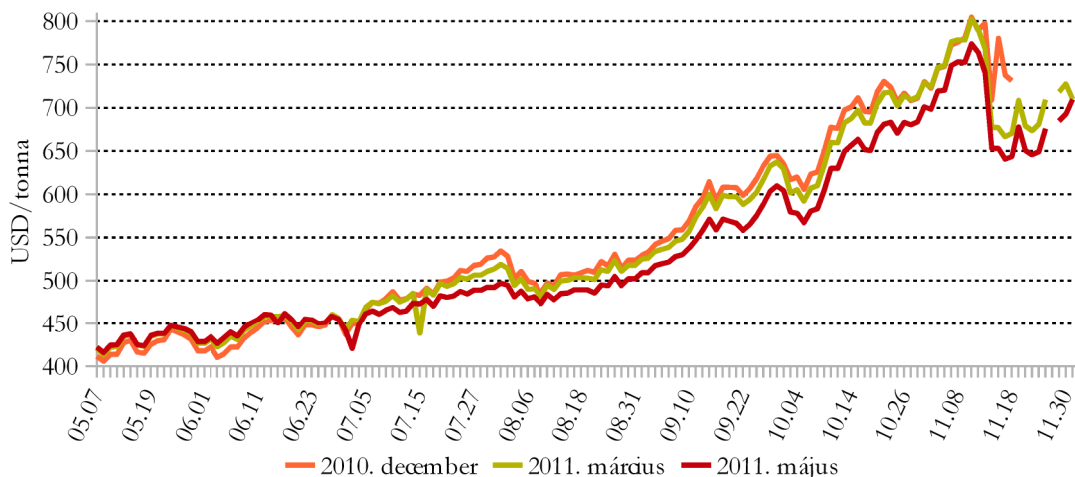
Az MgSzH jelentése szerint 2010. november 29-ig az összes terület 86%-áról (11533 ha), 59,3 t/ha termésátlaggal takarították be a cukorrépát. Az Alföldön a munkák 96%-ával (termésátlag 56,5 t/ha), a Dunántúlon 84%-ával (termésátlag 60,4 t/ha) végeztek. Tolna megyében kiemelkedő, 74 t/ha a cukorrépa termésátlaga, míg Heves és Veszprém megyében jelentősen elmarad az országos átlagtól (a termőterület ezekben a megyékben a legkisebb).

A kristálycukor fogyasztói ára emelkedett 2010 októberében szeptemberhez képest (6. ábra). A fogyasztói ár 2010 júliusa óta tartó növekedése a globális cukorárak emelkedésére is visszavezethető.

A cukor exportja (162 ezer tonna) 12%-kal haladta meg az importot 2010. január-augusztus között (2. táblázat). Ez reexportot feltételez, mivel a hazai termesztésű cukorrépából előállított cukor mennyisége a 2009/2010. gazdasági évben a fogyasztás (megközelítőleg 300 ezer tonna) egyharmadát tette ki. A cukor 61%-át Szlovákiába szállítottuk. (Szlovákia kvótája a hazaival közel azonos, 112 ezer tonna.) Romániába irányult az export 19%-a (31 ezer tonna). Ez a mennyiség 163%-a az előző évben exportált cukornak. (Románia cukorkvótája 105 ezer tonna, amely az ország fogyasztásának elenyésző részét fedezi.) Magyarország cukorimportja az év első nyolc hónapjában közel azonos volt az egy évvel korábbival. Az import 25%-a Németországból származott. (Németország cukorkvótája a 2009/2010. gazdasági évben 2,898 millió tonna, a termelése 4,244 millió tonna volt.) A cukor 50%-át Szlovákiából, Ausztriából, Csehországból és Horvátországból importáltuk.

1. ábra

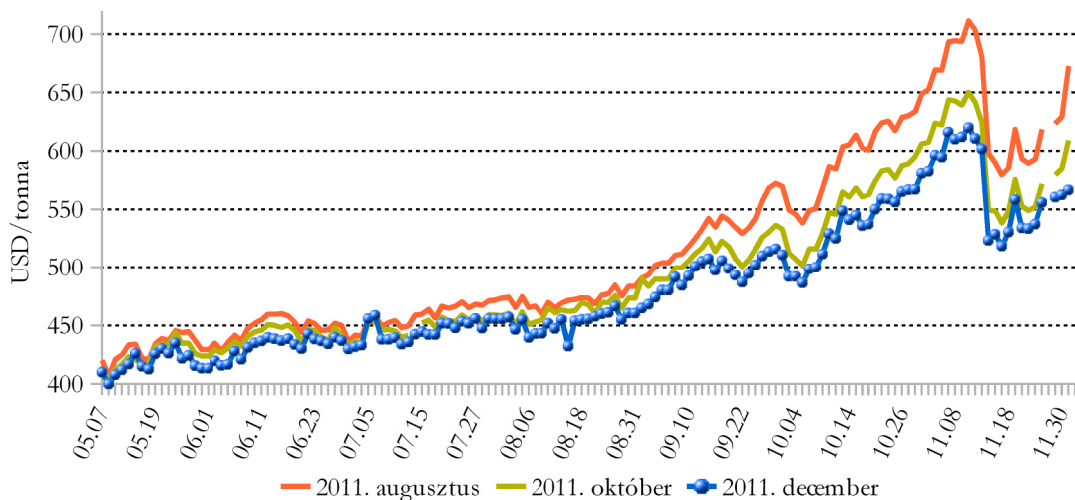
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén I.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

2. ábra

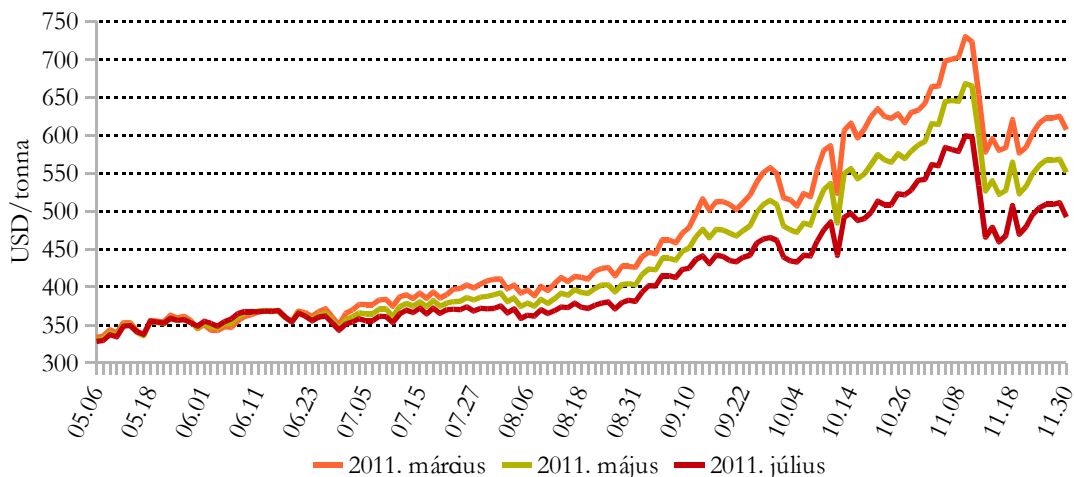
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén II.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

3. ábra

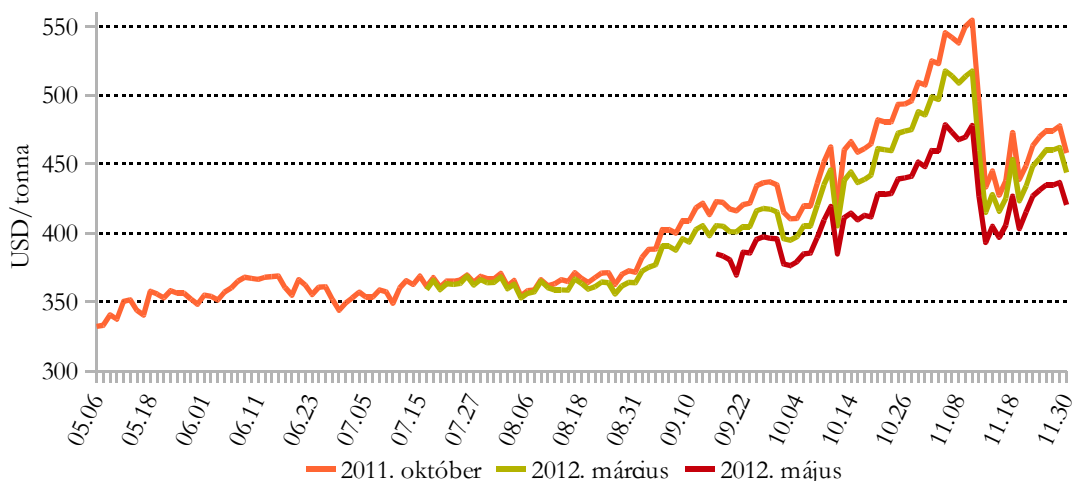
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén I.

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

4. ábra

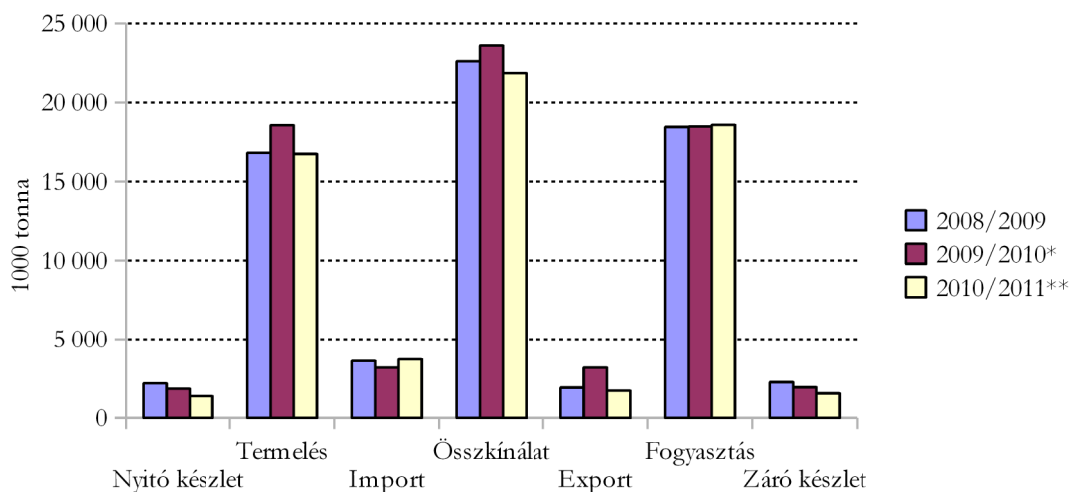
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén II.

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

5. ábra

Az Európai Unió cukor-és izoglükóz mérlege

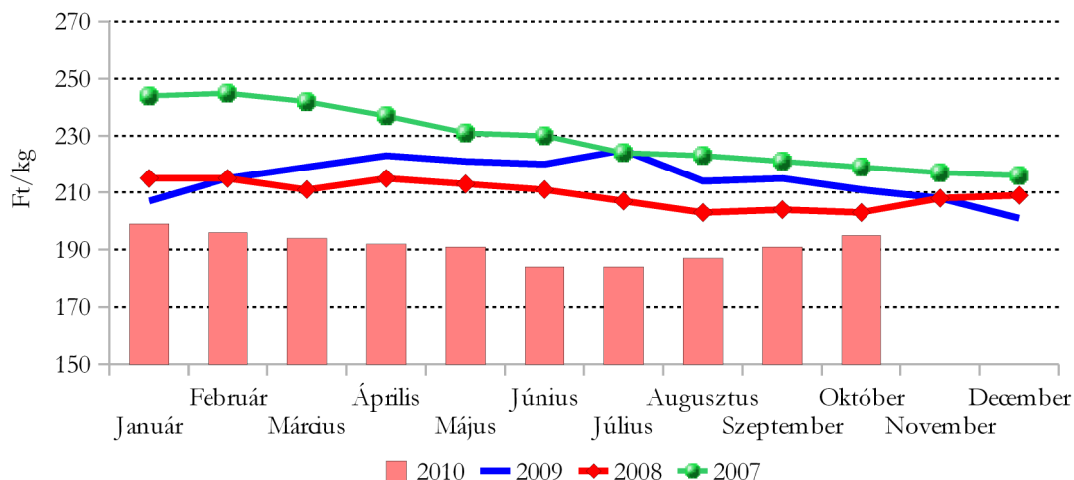
* becslés

** előrejelzés

Forrás: EU Bizottság

6. ábra

A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

1. táblázat

Az Európai Unió cukortermelése

ezer tonna

	Megjegyzés	2010/2011	2009/2010	2010/2011 / 2009/2010 (%)
		ezer tonna		
EU összesen		16 210	17 469	-7
Ebből:				
Ausztria		349	381	-8
Belgium		693	841	-18
Bulgária	nincs kvótája			
Csehország		431	479	-10
Dánia		409	445	-8
Egyesült Királyság		1 199	1 300	-8
Észtország	nincs kvótája			
Finnország		76	88	-14
Franciaország		4 342	4 882	-11
Németország		3 672	4 207	-13
Görögország		91	172	-47
Magyarország		96	108	-11
Írország	nincs kvótája			
Olaszország		465	509	-9
Lettország	nincs kvótája			
Litvánia		94	106	-11
Luxemburg	nincs kvótája			
Hollandia		870	993	-12
Lengyelország		1 516	1 647	-8
Portugália		714	1	-45
Románia		152	146	-4
Szlovákia		160	162	-1
Szlovénia	nincs kvótája			
Spanyolország		529	599	-12
Svédország		352	403	-13

Forrás: EU Bizottság

2. táblázat

A cukor külkereskedelmi forgalma

ezer tonna

	Import			Export		
	2009. I-VIII.	2010. I-VIII.	2010. I-VIII. / 2009. I-VIII. (%)	2009. I-VIII.	2010. I-VIII.	2010. I-VIII. / 2009. I-VIII. (%)
Összesen	144,6	144,3	99,8	88,5	162,0	183,1
Ebből:						
Ausztria	12,3	18,8	152,8	4,4	11,0	250,0
Bulgária	—	—	—	0,9	2,2	244,4
Csehország	1,4	19,0	1 357,1	8,8	11,0	125,0
Németország	8,9	35,8	402,2	0,3	0,5	—
Dánia	—	14,0	—	—	—	—
Horvátország	36,5	13,0	35,6	9,5	—	—
Lengyelország	12,8	6,8	53,1	0,0	1,1	—
Románia	0,0	2,8	—	19,0	30,9	162,6
Szlovénia	0,4	0,2	50,0	13,7	2,9	21,2
Szlovákia	27,7	21,0	75,8	31,4	99,5	316,9
Szerbia	41,0	10,0	24,4	0,0	0,0	—

Forrás: KSH

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>